

Vær Tryk-projektet

Notat om Resultaterne

Projektet er gennemført af Københavns Kommunes Sundheds- og Omsorgsforvaltning fra 2006 til 2008.

FORMÅL: At afprøve forskellige teknologiske hjælpemidler og systemer, der øger livskvaliteten hos borgere med demens og demenslignende symptomer.

Denne pixiudgave er en sammenfatning af fem delrapporter og henvender sig til alle, der har brug for en hurtig introduktion til projektets formål, resultater og anbefalinger.

VÆR TRYK-PROJEKTET

Projektet er gennemført af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og sat i værk med støtte fra Socialministeriet. Projektet omfatter et bredt spektrum af teknologiske hjælpemidler og systemer, fra teknologi, der kan give sikkerhed og redde liv til teknologi, der skaber aktivitet, velvære og underholdning. Eksempelvis kan springsteknologi (mobiltelefon og GPS) medføre øget tryghed og bevægelsesfrihed for borgere med en demenssygdom og frigive personaleressourcer.

Ny teknologi giver bedre livskvalitet for borgeren

Både personer med let og svær demens kan have gavn og glæde af hjælpemidler. De velfungerende hjælpemidler understøtter både selvstændigheden og giver samtidig borgeren større livskvalitet. Teknologien kan være med til:

- At skabe tryghed og sikkerhed for borgere, pårørende og medarbejdere, ved at der kommer en elektronisk "advarsel" om, at personen er på vej væk fra et defineret område (dør- og passagealarmer mv.) eller en elektronisk positionsmelder, når borgeren er udenfor kendt område (springsmobiltelefon, GPS mm.).
- At imødekomme psykologiske eller eksistentielle behov, som appellerer til personer med behov for at vise omsorg, for at lege eller grine (sælrobotten mv.).
- At forebygge fald, ulykker, livstruende situationer og tragiske hændelser (senge-, komfurvagt og mobilsprinkler mm.).

Plejepersonale får bedre arbejdsvilkår

Teknologien kan understøtte det pædagogiske arbejde og påvirke samvær og samarbejde positivt. En række hjælpemidler kan være

Teknologi i fremtidens demensindsats

En række af hjælpemidlerne i *Vær Tryk* har fungeret godt. Det drejer sig især om en række lavteknologiske hjælpemidler, som støtter hukommelse og orientering i tid. Det er blandt andet sælrobotten, telefoni- og springshjælpemidler, automatisk lys-tænding og hjælpemidler med automatisk alarmopkald til omsorgspersonale. Der er derfor et stort potentiale i at tænke teknologien ind i fremtidens demensindsats.

• Hukommelse og tidsorientering (delprojekt 1)

Hjælpemidlerne har bidraget til at understøtte hukommelse, tids- og stedorientering, aktiviteter, sikkerhed og tryghed, kommunikation, positive stemninger og aflastning af pårørende og personale.

• Telefoni og spring (delprojekt 2)

Hjælpemidlerne har stor betydning for brugernes daglige virke og aktivitet. Med hjælpemidlerne kan kontakt, kommunikation og socialt liv opretholdes, og der opnås større tryghed, sikkerhed, selvstændighed og selvhjulpethed. Brugere bliver mindre afhængige af andres hjælp, da hjælpemidlerne giver mulighed for at færdes mere og med sikkerhed udenfor hjemmet. Et andet vigtigst aspekt er aflastning af pårørende og omsorgspersoner.

• Sælrobotten (delprojekt 3)

Der har været forskellige reaktioner og resultater – dog overvejende positive. Sælrobotten kan eksempelvis bruges til at stimulere sprog og aktivitet, skabe tilknytning, interesse og glæde, dæmpe uro, give tryghed, styrke identitet (fx som

- **Sikkerhed og Tryghed (delprojekt 4)**

Vandalarm, sengevagt, dør- og passagealarm, automatisk lystænding og komfurvagt understøtter selvstændighed, selvhjulpethed, tryghed og sikkerhed. Endvidere forebygges ulykker, som for eksempel faldtraumer, at fare vild og i værste fald dødsfald. Hjælpe midlerne støtter op om personernes ressourcer og behov, da de registrerer, hvor og hvornår, der er behov for hjælp. Erfaringerne i projektet viser, at teknologien aflaster personalet og giver mindre arbejdspress og større arbejdsglæde. Ligeledes kan teknologien aflaste de pårørende og skabe øget tryghed, eksempelvis ved springsteknologien, som gør, at personen med demens kan findes igen, hvis de går ud.

- **Mobilsprinkler (delprojekt 5)**

Mobilsprinkleren lader til at kunne understøtte de problemer, som nogle af borgerne med kognitive handicap har i forhold til omgang med ild og brandfare – om end i justerede/udbyggede versioner. Desuden ser den ud til at kunne bidrage til at skabe tryghed og sikkerhed samt at forebygge ulykker og afhængighed af andres hjælp. Erfaringen er, at mobilsprinkleren kan betyde hurtig, nem og billig brandforebyggelse ved at tænke den sammen med almindelig og kvalificeret brandforebyggelse, som udføres på hjemmebesøg og efter en tjekliste (se delprojekt 5).

Resultater

Hjælpe midlerne fungerer bedst, når personer med demens får dem tidligt i sygdomsforløbet men både personer med svær og let demens kan have glæde af de teknologiske hjælpemidler. Design er

Livskvalitet: De velfungerende hjælpemidler viser sig at kunne understøtte selvstændighed, uafhængighed og øge livskvaliteten. Nogle teknologier hjælper primært personen med demens, eksempelvis ugedagskalenderen, som hjælper med at huske, hvilken dag det er, mens andre hjælpemidler aflaster de pårørende, eksempelvis automatisk lystænding, sengevagt og døralarm.

Viden: Der er en række udfordringer, der skal løses, for at tilbuddet om teknologiske hjælpemidler kan fungere optimalt. Undersøgelsen viser, at der generelt savnes viden om teknologiske hjælpemidler og systemer. Der skal desuden være ordentlig tid til, at omsorgspersonalet bliver undervist og sat ordentligt ind i hjælpemidlerne, så de kan understøtte den daglige brug.

Juridiske og etiske spørgsmål: Hjælpe midler som sender data om borgeren til andre (positionsmeldere, passagealarmer og sengevagter) er i juridisk forstand "overvågningsteknologi" og dermed omfattet af lov om 'Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten. Disse teknologier forudsætter borgerens samtykke (skriftligt eller i handling) eller en ansøgning om magtanvendelse. Et etisk spørgsmål ved teknologien er, hvorvidt der sker en krænkelse af selvbestemmelsesretten eller tværtimod en mulighed for større selvstændighed og uafhængighed? Under alle omstændigheder er det vigtigt at sikre, at alle regler overholdes og derudover få den nødvendige opbakning fra alle sider.

Ekspertise: Kognitive teknologiske hjælpemidler bør visiteres af fagligt personale med viden og kompetence inden for demens, og en person med demens og eventuelle pårørende bør være til stede for at sikre en korrekt vurdering. Visitation af mobilsprinkler teknologier

Anbefalinger

Vær Tryg-projektet har en række anbefalinger, som kan ses i sin helhed i sidste kapitel i Hovedrapporten. Her listes en række af de indsats, som Københavns Kommune mener er vigtige at arbejde videre med.

1. At tænke kognitive hjælpemidler og teknologi ind i Københavns Kommunes overordnede demensindsats og demenspolitik og at udbrede kendskab til og brug af teknologiske hjælpemidler via konferencer, oplæg og undervisning
2. At etablere en række teknologiske hjælpemidler, som sporingsudstyr, tænd-sluk, senge- og komfurvagter, mobilsprinkler mm. på demenscentre, i plejeboliger og hjemmeplejen.
3. At udbrede kendskab til brandforebyggelse, herunder den udarbejdede liste "13 rigtige" i delrapport 5 og sikre samarbejde om mobilsprinkler med bl.a. brandvæsenet.
4. At koordinere og samle indsatsen omkring de teknologiske hjælpemidler i en central enhed ligesom de kognitive hjælpemidler skal være en del af den centrale hjælpemiddelcentral.
5. At tænke i forskellige tværfaglige fora, der diskuterer forskellige emner inden for teknologi og velfærd, f.eks. juridiske og etiske aspekter, kulturelle og sociale barrierer, opretholdelse af hverdagslivet, livskvalitet mm.
6. At produktudvikle hjælpemidler, som enten ikke eksisterer, fungerer eller er sat i produktion endnu - som faldalarm og hofteairbag.
7. At visitation af kognitive hjælpemidler bør foretages af fagligt personale med speciel viden og kompetence inden for demens, at personen med demens bør være til stede ved

Vær Tryg-projektets mål og målgruppe

Det overordnede mål med Vær Tryg projektet er at undersøge teknologiske hjælpemidler og systemer i forhold til ressourcer, problemer og handicap for borgere med demens. Samtidig bliver det undersøgt, om teknologi skaber tryghed og sikkerhed, understøtter selvstændighed og selvhjulpethed samt forebygger ulykker og afhængighed af andres hjælp. Projektet undersøger service og organisering på området for at diskutere og anbefale indsats. Den primære målgruppe i Vær Tryg-projektet er borgere med demens og demenslignende symptomer i egen bolig.

Viden om demens

Demens er en folkesygdom. Antallet af personer med behov for udredning af demens vil stige fra de nuværende 55.000 til 124.000 i år 2040 ifølge Sundhedsstyrelsens MTV-rapport fra 2008. Ifølge Nationalt Videnscenter for Demens viser nye undersøgelser, at antallet af borgere med demens er større end hidtil antaget, og anslår, at der er ca. 78.000 borgere med demens på landsplan. Det er derfor nødvendigt at målrette den offentlige servicetilrettelæggelse, hvis ældreomsorgen skal fungere tilfredsstillende i lande med høj levealder og et stigende antal personer med demens.

Demens er på ingen måde kun en planlægningsmæssig udfordring. Også personerne med demens, deres ægtefæller, øvrige familiemedlemmer og netværk bliver berørt af sygdommen. Det samme gælder de flere tusinde omsorgspersoner, som er engagerede i at give støtte og hjælp i dagligdagen i de private hjem og på institutioner.